

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

RADA EVROPY

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

DRUHÁ SEKCE

VĚC MAŘÍK proti ČESKÉ REPUBLICE

(stížnost č. 73116/01)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

12. dubna 2005

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Pořízený překlad rozsudku do češtiny není překladem oficiálním.

Ve věci Mařík proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (druhá sekce), zasedající v senátu ve složení

pánové J.-P. COSTA, *předseda*,

A. B. BAKA,

I. CABRAL BARRETO,

K. JUNGWIERT,

V. BUTKEVYCH,

paní A. MULARONI,

D. JOČIENÉ, *soudci*,

a paní S. DOLLÉ, *tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 22. března 2005,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 73116/01) směřující proti České republice, kterou dne 25. října 1999 podal Soudu český občan, který má také státní občanství Spojených států amerických, pan Bohumír Mařík („stěžovatel“) na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatele zastupuje paní J. Šindelářová, advokátka zapsaná u České advokátní komory. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec pan V. A. Schorm.

3. Dne 8. června 2004 prohlásila druhá sekce stížnost za částečně přijatelnou a rozhodla se uvědomit vládu o části stížnosti týkající se porušení práva na přístup k soudu. Na základě článku 29 odst. 3 Úmluvy druhá sekce rozhodla o současném projednání přijatelnosti a odůvodněnosti stížnosti.

SKUTKOVÝ STAV

SKUTKOVÉ OKOLNOSTI PŘÍPADU

4. Stěžovatel žije v Dana Point (Spojené státy americké).

5. V srpnu roku 1995 podal stěžovatel žalobu na vydání majetku, který mu stát po jeho emigraci v 70. letech zkonfiskoval a následně prodal třetím osobám. Jeho žalobu zamítly soudy všech stupňů; řízení bylo ukončeno rozhodnutím Ústavního soudu ze dne 17. června 1999.

6. V roce 2000 se stěžovatel obrátil na Okresní soud v Klatovech se žalobou na vyklizení sporných nemovitostí.

7. Rozsudkem ze dne 13. června 2000 okresní soud žalobu zamítl s odůvodněním, že stěžovatel neunesl důkazní břemeno, neboť se mu nepodařilo prokázat své vlastnické právo, a že odpůrci majetek nabyli v dobré víře na základě platně uzavřené smlouvy.

8. Rozsudkem ze dne 5. prosince 2000 Krajský soud v Plzni potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně; zároveň zamítl návrh stěžovatele na vyslovení přípustnosti dovolání proti svému rozsudku.

9. Dne 15. března 2001 podal stěžovatel ústavní stížnost proti rozhodnutím ze dne 13. června 2000 a ze dne 5. prosince 2000.

10. Dne 22. května 2001 Ústavní soud stížnost odmítl pro nevyčerpání zákonem stanovených procesních prostředků. Své rozhodnutí zdůvodnil skutečností, že stěžovatel nepodal dovolání podle § 239 odst. 2 občanského soudního řádu.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY

11. Stěžovatel namítá porušení svého práva na přístup k soudu s tím, že Ústavní soud odmítl jeho stížnost pro nevyčerpání procesních prostředků s odůvodněním, že stěžovatel nepodal dovolání, ačkoli jeho předchozí návrh na vyslovení přípustnosti dovolání byl odvolacím soudem zamítnut.

V této souvislosti se dovolává článku 6 odst. 1 Úmluvy, jehož příslušná část zní:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla (...) projednána (...) soudem (...), který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích (...).“

A. K přijatelnosti

12. Soud konstatuje, že tato část stížnosti není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy. Soud u této části stížnosti neshledal žádný jiný důvod nepřijatelnosti. Prohlašuje ji proto za přijatelnou.

B. K odůvodněnosti

13. S ohledem na okolnosti případu a na rozsudek Soudu ve věci *Běleš a ostatní proti České republice* (č. 47273/99, ESLP 2002-IX) ponechává vláda posouzení odůvodněnosti stížnosti na uvážení Soudu.

14. Soud konstatuje, že situace stěžovatele je shodná se situací stěžovatelů ve výše uvedené věci *Běleš a ostatní proti České republice*, v níž Soud dospěl k závěru o porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy. Soud v této věci shledal, že přípustnost dovolání podaného na základě § 239 odst. 2 občanského soudního řádu plně závisela na posouzení Nejvyššího soudu, zda má napadené rozhodnutí „po právní stránce zásadní význam“. Za těchto okolností ani stěžovatelé, ani jejich právní zástupkyně nebyli schopni odhadnout, zda Nejvyšší soud vysloví přípustnost jejich dovolání, a to tím spíše, že jeho přípustnost byla odmítnuta již odvolacím soudem; kdyby bylo dovolání stěžovatelů zamítnuto, hrozilo by jim odmítnutí ústavní stížnosti pro opožděnost.

Soud se dále domnívá, že požadavek na vyčerpání „všech procesních prostředků“ podle § 72 odst. 2 a § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu bez rozlišování mezi řádnými a mimořádnými opravnými prostředky – s výjimkou obnovy řízení – na jedné straně a nemožnost předvídat přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 občanského soudního řádu na druhé straně představují porušení samotné podstaty práva na právní prostředek nápravy,

jelikož na stěžovatele kladou nepřiměřené břemeno narušující spravedlivou rovnováhu mezi legitimní snahou zajistit dodržení formálních podmínek pro podání ústavní stížnosti a právem na přístup k Ústavnímu soudu. Jelikož v českém právu je dovolání mimořádným opravným prostředkem, na který není právní nárok a jehož přípustnost je ponechána zcela na volné úvaze Nejvyššího soudu, nelze je podle názoru Soudu považovat za účinný právní prostředek nápravy, jehož nevyužití by mohlo být stěžovatelům vytýkáno (tamtéž, § 63 a 68).

15. Soud v daném případě neshledává žádný důvod, proč by se měl odchýlit od výše uvedených úvah, které dle jeho názoru v plném rozsahu platí i pro projednávaný případ.

16. V tomto ohledu Soud s uspokojením konstatuje, že po přijetí rozsudků *Běleš a ostatní proti České republice* (viz výše) a *Zvolský a Zvolská proti České republice* (č. 46129/99, ESLP 2002-IX) Ústavní soud České republiky oznámil změnu své praxe, pokud se jedná o podmínky přípustnosti ústavní stížnosti. Tato změna nicméně nemohla mít žádný vliv na situaci stěžovatele v projednávané věci.

17. Soud se proto domnívá, že v důsledku obzvlášť přísného výkladu předmětného procesního pravidla tak, jak jej provedl Ústavní soud, byl stěžovatel v daném případě zbaven práva na přístup k soudu.

K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy tedy došlo.

II. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

18. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

19. Stěžovatel požaduje náhradu materiální škody ve výši 1 000 000 Kč, tedy přibližně 33 495 €, která má odpovídat hodnotě sporných nemovitostí.

Dále stěžovatel tvrdí, že utrpěl morální újmu, jejíž výši však nevyčísľuje. Morální újma dle jeho názoru pramení z nemožnosti užívat daný majetek a podávat některé právní prostředky nápravy.

20. Vláda namítá, že mezi způsobenou materiální škodou a tvrzeným porušením Úmluvy neexistuje vztah příčinné souvislosti. Pokud jde o případnou morální újmu, vláda se domnívá, že konstatování porušení Úmluvy představuje odpovídající a dostačující zadostiučinění.

21. Soud poznamenává, že základ pro přiznání spravedlivého zadostiučinění v dané věci spočívá ve skutečnosti, že stěžovatel nemohl uplatnit své právo na přístup k soudu, které je součástí práva na spravedlivý proces ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy. Soud neshledává žádnou příčinnou souvislost mezi materiální škodou a morální újmou, na něž stěžovatel poukazuje, a konstatováním porušení článku 6. Soud navíc nemůže odhadovat, jak by celý spor dopadl, kdyby Ústavní soud jeho ústavní stížnost přijal a projednal.

Z těchto důvodů není náhrada škody v tomto případě odůvodněná. Soud se přitom domnívá, že konstatování porušení je postačující náhradou případné morální újmy utrpěné stěžovatelem (viz obdobně výše uvedený rozsudek *Běleš a ostatní proti České republice*, § 76 a 77, a rozsudek *Vodárenská akciová společnost, a. s. proti České republice*, č. 73577/01, § 40, ze dne 24. února 2004).

B. Náklady řízení

22. Stěžovatel dále požaduje částku přibližně 520 000 Kč (17 418 €) jako náhradu nákladů řízení vynaložených před vnitrostátními orgány, včetně nákladů na úhradu jeho cest mezi Spojenými státy americkými a Českou republikou a náklady na pobyt v souvislosti s jeho účastí na soudních jednáních. Výše nákladů souvisejících s jeho zastupováním před Soudem je doložena příslušnými dokumenty a činí 21 257 Kč (712 €).

23. Vláda poznamenává, že nebyla prokázána reálnost ani nezbytnost částek požadovaných stěžovatelem a že téměř celá jejich výše odpovídá nákladům řízení vynaloženým před vnitrostátními orgány. Protože však byla Úmluva porušena postupem Ústavního soudu, tedy v řízení před poslední vnitrostátní instancí, může náhrada škody podle názoru vlády zahrnovat toliko náklady řízení vynaložené před štrasburským Soudem.

24. V souladu s judikaturou Soudu lze stěžovateli přiznat náhradu nákladů řízení pouze tehdy, byla-li prokázána jejich reálnost, nezbytnost a přiměřenost jejich výše.

S ohledem na dostupné informace a výše uvedená kritéria považuje Soud za přiměřené přiznat stěžovateli za veškeré náklady řízení celkovou částku 1 000 €.

C. Úroky z prodlení

25. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *prohlašuje* zbývající část stížnosti za přijatelnou;
2. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy;
3. *rozhoduje*, že konstatování porušení Úmluvy představuje samo o sobě dostatečné spravedlivé zadostiučinění za morální újmu utrpěnou stěžovatelem;
4. *rozhoduje*,
 - a) že žalovaný stát má stěžovateli uhradit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle článku 44 odst. 2 Úmluvy, 1 000 € (jeden tisíc euro) z titulu náhrady nákladů řízení a dále případnou částku daně; tyto částky budou převedeny na národní měnu žalovaného státu podle kursu platného ke dni úhrady;
 - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení budou stanovené částky navyšovány o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
5. *zamítá* v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 12. dubna 2005 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

S. DOLLÉ
tajemnice

J.-P. COSTA
předseda